YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
22 päivänä syyskuuta 1988 *

Yhdistetyissä asioissa 358/85 ja 51/86,

Ranskan tasavalta, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston päällikkö G. Guillaume, avustajinaan ulkoasiainministeriön neuvonantaja E. Belliard ja saman ministeriön virkamies B. Botte, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 9 boulevard Prince Henri,

kantajana,

vastaan

Euroopan parlamentti, asiamiehinään Euroopan parlamentin oikeudellinen neuvonantaja F. Pasetti Bombardella ja tämän avustajana toimiva johtava hallintovirkamies C. Pennera, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan parlamentti,

vastaajana,

joissa vaaditaan, että kokousten pitämiseen Brysselissä tarvittavasta infrastruktuurista 24.10.1985 annettu Euroopan parlamentin päätöslauselma kumotaan,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti A. J. Mackenzie Stuart, jaostojen puheenjohtajat G. Bosco, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida ja G. C. Rodríguez Iglesias sekä tuomarit T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. N. Kakouris, R. Joliet, T. F. O'Higgins ja F. A. Schockweiler,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: G. F. Mancini,
kirjaaja: hallintovirkamies D. Louterman,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen ja 14.1.1988 pidetyn suullisen käsittelyn, jossa kantajan asiamiehinä toimivat ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston päällikkö J. P. Puissochet ja E. Belliard sekä vastaajan asiamiehinä F. Pasetti Bombardella ja C. Pennera, avustajanaan asianajaja M. Waelbroeck, Bryssel,

kuultuaan julkisasiamiehen 21.6.1988 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ranskan tasavalta on nostanut EHTY:n perustamissopimuksen 38 artiklan, ETY:n perustamissopimuksen 173 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 146 artiklan nojalla kaksi kannetta, joita koskevat kannekirjelmät on toimitettu yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 20.11.1985 (asia 358/85) ja 20.2.1986 (asia 51/86) ja joissa vaaditaan, että kokousten pitämiseen Brysselissä tarvittavasta infrastruktuurista 24.10.1985 annettu Euroopan parlamentin päätöslauselma (EYVL C 343, 31.12.1985, s. 84) kumotaan. Yhteisöjen tuomioistuin on 8.7.1987 antamallaan määräyksellä yhdistänyt kyseiset kaksi asiaa niiden suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

2 Riidanalaisessa päätöslauselmassa, joka annettiin ajankohtaisista ja kiireellisistä aiheista käydyn keskustelun yhteydessä parlamentin työjärjestyksen 48 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti, Euroopan parlamentti, joka

"A. kiinnittää huomiota siihen, että suurimmassa istuntosalissa, joka parlamentilla on käytettävissään Brysselissä, on ainoastaan 187 paikkaa – – ja ettei Brysselissä ole ainuttakaan merkittävästi suurempaa kokoussalia, jossa olisi kaikki tarvittavat laitteistot – –

B. on huolestunut siitä, että yhteisön laajentumisen jälkeen istuntosalit, jotka parlamentilla on nykyisin käytettävissään Brysselissä, tulevat olemaan liian pienet, jotta yksikään puolueryhmä voisi kokoontua niissä tavanomaisin edellytyksin, ja että tulevien vaalien tai ryhmien mahdollisen sulautumisen jälkeen infrastruktuuri saattaa osoittautua riittämättömäksi mahdollistamaan toisen puolueryhmän kokoontumisen,

C. huomauttaa, että kahden tai useamman suuren puolueryhmän on jo nykyisin mahdotonta kokoontua samanaikaisesti parlamenttitalossa tai missään muussa Brysselissä olevista pysyvistä tiloista,

D. on huolestunut myös parlamentin joustamattomasta toimintatavasta, johon on syynä se, ettei Brysselissä ole sellaista pysyvää infrastruktuuria, joka mahdollistaisi erityisen tai ylimääräisen täysistuntojakson järjestämisen siellä sellaisen viikon aikana, jona huomattava osa valiokuntien tai puolueryhmien kokouksista pidetään,

E. on tietoinen tehtävästään Euroopan kansalaisia lähimpänä olevana toimielimenä ja haluaa parantaa infrastruktuuria siten, että kansalaisten, joilla on yhteisiä etuja, tapaaminen yhteisön laajuisissa järjestöissä mahdollistetaan,

F. kiinnittää huomiota siihen, että yhä useammalla tämän tyyppisellä järjestöllä on päämajansa Brysselissä,

G. toteaa, että kaikki kyseiset tarpeet voitaisiin ratkaista yhden ainoan salin avulla,

– –

1) on päättänyt rakennuttaa talon, johon sisältyy sali, jossa on paikkoja vähintään 600 henkilölle, vierailijoille tarkoitettu yleisölehteri ja lisälaitteistoja, joka vastaa edellä mainittuja tarpeita ja joka sijaitsee mahdollisimman lähellä rue Belliardilla parlamentin käytössä olevaa rakennusta;

2) on antanut puhemiehistölle ja kvestoreille tehtäväksi laatia suunnitelmat tätä tarkoitusta varten – – ja pyrkiä varmistamaan kyseisen hankkeen mahdollisimman pikainen toteutus ja valmistuminen viimeistään 31.8.1988; on valtuuttanut puhemiehen,

puhemiehistön ja kvestorit neuvottelemaan ja tekemään kaikki tätä tarkoitusta varten tarvittavat sopimukset;

3) on sopinut tarvittavien määrärahojen varaamisesta talousarvioon ja antanut puhemiehelle, puhemiehistölle ja pääsihteeristölle tehtäväksi kaikkien tähän tarvittavien ehdotusten tekemisen – – ".

3 Ranskan hallitus kiistää Euroopan parlamentin toimivallan päättää vähintään 600-paikkaisen salin rakennuttamisesta Brysseliin joidenkin täysistuntojaksojen pitämiseksi siellä.

4 Ensiksi nostamassaan kanteessa (asia 358/85) Ranskan hallitus esittää kaksi kanneperustetta, jotka ovat olennaisen menettelymääräyksen rikkominen siltä osin, ettei päätöslauselmaa ollut mahdollista antaa kiireellistä menettelyä noudattaen, ja parlamentin puuttuva toimivalta, koska toimielinten kotipaikan vahvistaminen kuuluu perustamissopimusten nojalla jäsenvaltioiden hallitusten yksinomaiseen toimivaltaan. Toisessa kanteessaan (asia 51/86) Ranskan hallitus esittää uudelleen samat perusteet ja väittää lisäksi, että päätöslauselmassa loukataan suhteellisuusperiaatetta, koska suunniteltu infrastruktuuri on paljon laajempi kuin parlamentin työskentelylle Brysselissä on välttämätöntä. Viimeksi mainitun näkökohdan kantaja esittää myös asiassa 358/85 myöhemmin antamassaan kantajan vastauksessa.

5 Asiaa koskevia tosiseikkoja ja sen taustaa, menettelyn kulkua yhteisöjen tuomioistuimessa sekä asianosaisten esittämiä perusteita ja väitteitä koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

Tutkittavaksi ottaminen

6 Parlamentti on esittänyt kaksi oikeudenkäyntiväitettä. Niistä ensimmäinen kohdistuu asiassa 51/86 nostettuun kanteeseen, joka vaaditaan jättämään tutkimatta sillä perusteella, että se on samanlainen kuin saman kantajan aiemmin asiassa 358/85 nostama kanne. Toinen oikeudenkäyntiväite kohdistuu molempiin kanteisiin ja perusteena niiden tutkimatta jättämiselle on se, ettei riidanalainen päätöslauselma ole yhteisöjen tuomioistuimessa kannekelpoinen toimi.

a) *Vireilläolovaikutus*

7 Parlamentti vetoaa siihen, että kyseisten kahden kanteen asianosaiset, kohde ja myös niiden perusteet ovat samat, koska kantajana oleva hallitus esittää jälkimmäiseen, asiassa 51/86 nostamaansa kanteeseen sisältyvän suhteellisuusperiaatteen loukkausta koskevan perusteen uudelleen ensimmäisessä asiassa 358/85 myöhemmin antamassaan kantajan vastauksessa. Sen, voidaanko kyseinen kolmas peruste ottaa tutkittavaksi kyseisen asian yhteydessä, parlamentti jättää yhteisöjen tuomioistuimen harkittavaksi.

8 Ranskan hallitus ei vastusta jälkimmäisen kanteen tutkimatta jättämistä, ellei yhteisöjen tuomioistuin pidä suhteellisuusperiaatetta koskevaa väitettä uutena perusteena, jota ei voida ottaa tutkittavaksi ensiksi nostetun kanteen yhteydessä. Viimeksi mainitussa tapauksessa ei olisi olemassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettua vireilläolovaikutusta (katso erityisesti yhdistetyt asiat 172 ja 226/83, Hoogovens Groep v. komissio, tuomio 19.9.1985, Kok. 1985, s. 2831), koska siinä lähdetään olettamuksesta, että kanteet ovat samanlaiset myös perusteidensa osalta.

9 Tältä osin on aiheellista todeta, että parlamentin puuttuvaa toimivaltaa koskevassa perusteessa on pääasiallisesti kysymys siitä, että riidanalaisen päätöslauselman tarkoituksena väitetään olleen mahdollistaa parlamentille täysistuntojaksojen pitäminen Brysselissä, mikä olisi merkinnyt parlamentin toimivallan ylittämistä, koska jäsenvaltioiden hallituksilla on yksinomainen toimivalta vahvistaa parlamentin istuntopaikka.

10 Ranskan hallituksen asiamies on täsmentänyt suullisessa käsittelyssä, että suhteellisuusperiaatteeseen kohdistuvan viittauksen tarkoituksena on ainoastaan tähdentää, että infrastruktuuri, jonka rakentamisesta päätöslauselmassa päätetään, on suhteettoman laaja verrattuna niihin muihin käyttötarkoituksiin, joita sillä päätöslauselman mukaan olisi, eli erityisesti puolueryhmien kokouksiin nähden, että tällaisen infrastruktuurin rakentaminen ei ole kyseisiin käyttötarkoituksiin nähden perusteltua ja että päätöksellä ryhtyä kyseiseen hankkeeseen ei ole näin ollen voinut olla muuta tosiasiallista tarkoitusta kuin täysistuntojaksojen pitäminen Brysselissä.

11 Tällä tavoin täsmennettyinä kyseisiä perusteluja ei voida tarkastella perusteena, joka olisi puuttuvaa toimivaltaa koskevasta perusteesta erillinen, koska näiden perustelujen tarkoituksena on osoittaa, että riidanalaisella päätöslauselmalla on voitu pyrkiä ainoastaan kyseisen infrastruktuurin käyttöön saami-

seen, mistä parlamentilla ei kantajana olevan hallituksen mukaan ole toimivaltaa päättää.

12 Näin ollen on todettava, että asiaa 51/86 koskevan jälkimmäisen kanteen asianosaiset ovat samat ja sillä pyritään saman päätöslauselman kumoamiseen samoin perustein kuin asiassa 358/85 nostetulla kanteella. Asiassa 51/86 nostettu kanne on näin ollen jätettävä tutkimatta.

b) *Päätöslauselman kannekelpoisuus*

13 Parlamentti väittää, ettei riidanalainen päätöslauselma ole kannekelpoinen toimi. Yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikaisen oikeuskäytännön mukaisesti sen käsiteltävinä olevissa asioissa voivat olla kanteen kohteena ainoastaan sellaiset parlamentin toteuttamat toimet, jotka voivat tuottaa oikeusvaikutuksia kolmansiin nähden. Parlamentin mukaan riidanalainen päätöslauselma ei voi kuitenkaan tuottaa tällaisia vaikutuksia erityisesti siltä osin kuin se koskee kiinteän omaisuuden hankintaa, koska parlamentti ei voi omasta aloitteestaan päättää tällaisista hankinnoista, jotka edellyttävät ETY:n perustamissopimuksen 211 artiklan nojalla vähintään komission tukea.

14 Tältä osin on aiheellista todeta, etteivät Ranskan hallituksen riidanalaista päätöslauselmaa vastaan esittämät väitteet kohdistu parlamentin kiinteän omaisuuden hankintaan eivätkä edes infrastruktuurin rakentamiseen Brysseliin vaan vastustuksen kohteena on parlamentin päätöslauselmassaan ilmaisema halu pitää täysistuntojaksoja Brysselissä ja hankkia tätä varten tarvittava infrastruktuuri. Ranskan hallituksen mukaan parlamentin pyrkimyksenä on tällöin toimia itse jäsenvaltioiden hallitusten asemesta asiassa, joka koskee toimielinten kotipaikkaa, vaikka kyseisillä hallituksilla on tältä osin yksinomainen toimivalta.

15 Koska päätös kanteen tutkittavaksi ottamisesta edellyttää näin ollen päätöslauselman sisällön ja soveltamisalan erittelyä, on syytä seuraavaksi tarkastella asiassa 358/85 nostetun kanteen asiasisältöä.

Pääasia

a) *Olennaisen menettelymääräyksen rikkominen*

16 Ranskan hallitus väittää, ettei riidanalaista päätöslauselmaa ollut mahdollista lainmukaisesti antaa parlamentin työjärjestyksen 48 artiklassa määrättyä

kiireellistä menettelyä noudattaen. Kantajan mukaan kyseinen menettely on tarkoitettu sovellettavaksi ainoastaan ajankohtaisista ja luonteeltaan kiireellisistä aiheista käytäviä keskusteluja ja niihin liittyviä päätöslauselmaesityksiä koskeviin pyyntöihin. Riidanalainen päätöslauselma ei ollut luonteeltaan tällä tavoin ajankohtainen eikä kiireellinen eikä sitä siten ollut kantajan mukaan mahdollista antaa kyseisen menettelyn mukaisesti.

17 Tältä osin on aiheellista todeta ainoastaan, että parlamentin päätös ajankohtaisista ja kiireellisistä aiheista käytävän keskustelun järjestämisestä tiettyä aihetta koskevan päätöslauselmaesityksen yhteydessä kuuluu sen työn sisäiseen järjestämiseen, eikä se voi näin ollen olla tuomioistuinten suorittaman valvonnan kohteena.

18 Ranskan hallituksen ensimmäinen peruste on näin ollen jätettävä tutkimatta.

b) *Puuttuva toimivalta*

19 Ennen kuin tarkastellaan asianosaisten tästä asiasta esittämiä väitteitä on syytä palauttaa mieliin siltä osin kuin on tarpeellista, mitä perustamissopimuksissa määrätään ja mitä jäsenvaltioiden hallitukset ovat päättäneet yhteisöjen toimielinten kotipaikasta ja väliaikaisista toimipaikoista.

20 EHTY:n perustamissopimuksen 77 artiklan, ETY:n perustamissopimuksen 216 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 189 artiklan nojalla jäsenvaltioiden hallitukset vahvistavat yhteisellä sopimuksella yhteisön toimielinten kotipaikan.

21 EHTY:n perustamissopimuksen voimaantulon yhteydessä 25.7.1952 jäsenvaltioiden ulkoministerit päättivät muun muassa, että edustajakokous pitää ensimmäisen istuntonsa Strasbourgissa ja että lopullinen päätös kotipaikasta tehdään myöhemmin.

22 ETY:n ja Euratomin perustamissopimusten voimaantulon yhteydessä 7.1.1958 jäsenvaltioiden ulkoministerit sopivat kyseisen ministeritapaamisen päätteeksi lehdistölle annetun julkilausuman mukaan koota samaan paikkaan kuuden jäsenmaan kaikki eurooppalaiset järjestöt perustamissopimusten määräysten mukaisesti heti, kun keskittäminen on tosiasiallisesti mahdollista, ja päättivät muun muassa, että "edustajakokous kokoontuu Strasbourgissa".

23 Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta 8.4.1965 tehdyn sopimuksen 37 artiklassa määrätään, että jäsenvaltioiden hallitusten edustajat vahvistavat tarvittavat määräykset tiettyjen Luxemburgin suurherttuakuntaa koskevien sellaisten erityiskysymysten sääntelemiseksi, jotka aiheutuvat Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta, tämän kuitenkaan rajoittamatta perustamissopimusten edellä mainittujen toimielinten kotipaikkaa koskevien määräysten soveltamista.

24 Allekirjoittaessaan kyseisen sopimuksen 8.4.1965 jäsenvaltioiden hallitusten edustajat tekivät edellä mainitun 37 artiklan nojalla päätöksen (EYVL 1967, L 152, s. 18), jonka 1 artiklassa määrätään, että "Luxemburg, Bryssel ja Strasbourg pysyvät yhteisöjen toimielinten väliaikaisina toimipaikkoina", ja jonka 4 artiklassa määrätään, että "edustajakokouksen pääsihteeristö ja sen yksiköt sijaitsevat edelleen Luxemburgissa". Päätöksen 12 artiklassa täsmennetään, että jollei neuvostoa ja komissiota koskevista mukautuksista muuta johdu, kyseisellä päätöksellä ei vaikuteta toimielinten väliaikaisiin toimipaikkoihin sellaisina kuin ne on määrätty hallitusten aiemmissa päätöksissä.

25 Parlamentin puhemiehen kirjeeseen, joka koski toimintavaikeuksia, joihin parlamentti joutuisi yleisillä vaaleilla tapahtuvan valintansa jälkeen jäsenmääränsä kasvun vuoksi, 22.9.1977 antamassaan vastauksessa neuvoston puheenjohtaja ilmoitti parlamentille, etteivät jäsenvaltioiden hallitukset pitäneet tarpeellisena muuttaa oikeudellisesti eikä tosiasiallisesti tuolloin voimassa olleita määräyksiä edustajakokouksen väliaikaisista toimipaikoista, joita olivat Strasbourg ja Luxemburg, joista jälkimmäisessä parlamentin pääsihteeristö ja sen yksiköt edelleen sijaitsivat, kun taas parlamentin valiokunnilla oli tapana kokoontua Brysselissä, jossa niillä oli kokousten sujumisen takaamiseen tarvittava vähimmäisinfrastruktuuri.

26 Vuonna 1980 jäsenvaltioiden hallitukset aloittivat Ranskan hallituksen aloitteesta yhteisön toimielinten kotipaikkaa käsitelleen kokouksen yhteydessä neuvottelut pysyvän ratkaisun löytämiseksi asiaan. Koska hallitusten välisten erimielisyyksien todettiin edelleen jatkuvan, kokouksessa arvioitiin, että useista epätäydellisistä ratkaisuista paras oli *status quo*n säilyttäminen, toisin sanoen useiden väliaikaisten toimipaikkojen käytön jatkaminen. Maastrichtissa 23.–24.3.1981 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet päättivät yksimielisesti "vahvistaa Euroopan toimielinten väliaikaisia toimipaikkoja koskevan *status quo*n".

27 Kyseisen toimielinten kotipaikkaa käsitelleen kokouksen päättyessä 30.6.1981 siinä todettiin valtion- ja hallitusten päämiesten tehneen edellä mainitun päätöksen ja tehtiin seuraava päätös:

"1) Jäsenvaltioiden hallitukset toteavat, että yhteisön toimielinten kotipaikan vahvistaminen kuuluu perustamissopimuksen 216 artiklan mukaisesti niiden yksinomaiseen toimivaltaan.

2) Maastrichtissa 23.–24.3.1981 pidetyssä kokouksessa tehty jäsenvaltioiden hallitusten päätös väliaikaisia toimipaikkoja koskevan *status quo*n säilyttämisestä kuuluu kyseisen toimivallan käyttöön. Sillä ei estetä toimielinten kotipaikan vahvistamista."

28 Viimeksi mainitun ajankohdan jälkeen jäsenvaltioiden hallitukset eivät ole enää tehneet päätöksiä toimielinten kotipaikasta tai väliaikaisista toimipaikoista.

29 Edellä esitetyn perusteella on aiheellista ensiksikin todeta, että kuten yhteisöjen tuomioistuin on 10.2.1983 antamassaan tuomiossa (asia 230/81, Luxemburgin suurherttuakunta v. parlamentti, Kok. 1983, s. 255) jo todennut, jäsenvaltioiden hallitukset ole vielä täyttäneet velvollisuuttaan vahvistaa toimielinten kotipaikka EHTY:n perustamissopimuksen 77 artiklan, ETY:n perustamissopimuksen 216 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 189 artiklan mukaisesti; ne ovat kuitenkin tehneet toistuvasti päätöksiä toimielinten väliaikaisista toimipaikoista saman toimivallan perusteella ja 8.4.1965 tehdyn päätöksen osalta edellä mainitun Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen 37 artiklassa nimenomaisesti määrätyn toimivallan perusteella.

30 Vaikka kuuden perustajajäsenvaltion ulkoministerien vuosina 1952 ja 1958 antamien lausumien perusteella parlamentin istuntopaikasta tehtyjen päätösten soveltamisalasta voi olla epäilyjä, näin ei ole 8.4.1965 tehdyn päätöksen osalta, jonka mukaan "Luxemburg, Bryssel ja Strasbourg pysyvät yhteisöjen toimielinten väliaikaisina toimipaikkoina". Kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa 10.2.1983 antamassaan tuomiossa todennut, parlamentin täysistunnot olivat tuolloin yhteisöjen toimielinten ainoa säännöllisesti Strasbourgissa toteutettu toiminta.

31 Kuten edellä mainitussa tuomiossa myös todetaan, jäsenvaltioiden hallitusten vuonna 1981 "*status quo*n säilyttämisestä" tekemien päätösten voidaan katsoa tosiasiallisesti ilmaisevan ainoastaan kyseisten hallitusten tahtoa olla muutta-

matta aiempaa oikeudellista tilannetta. Samoin on tulkittava 22.9.1977 päivättyä, neuvoston puheenjohtajan parlamentin puhemiehelle osoittamaa kirjettä. Näin ollen on pääteltävä, että Strasbourg on tosiasiallisesti nimetty parlamentin väliaikaiseksi istuntopaikaksi täysistuntojen osalta.

32 Toimielimen väliaikaisen istuntopaikan nimeäminen ei kuitenkaan välttämättä tarkoita, etteivät kyseisen toimielimen jäsenet voisi joskus pitää kokouksia muualla kuin kyseisessä paikassa. Näin ollen on aiheellista tarkastella, onko jäsenvaltioiden hallitusten tekemät päätökset ymmärrettävä siten, että niillä estetään parlamenttia päättämästä sille EHTY:n perustamissopimuksen 25 artiklassa, ETY:n perustamissopimuksen 142 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 112 artiklassa myönnetyn, sen sisäistä organisaatiota koskevan toimivallan nojalla täysistuntojakson pitämisestä muualla kuin Strasbourgissa.

33 Tältä osin on aiheellista todeta, että ajanjaksona, jona asiaa koskevat hallitusten päätökset tehtiin, parlamentti oli tosiasiallisesti pitänyt täysistuntoja Roomassa, Brysselissä ja etenkin Luxemburgissa. Viimeksi mainitussa kaupungissa parlamentti oli pitänyt jopa huomattavan osan erityisesti lyhytkestoisista täysistunnoistaan. Ranskan hallitus oli tosin toistuvasti ilmaissut vastustavansa tällaisten istuntojen pitämistä siellä, mutta sen vastalauseilla ei voida todeta olleen vaikutusta hallitusten päätöksiin. Kyseisiin päätöksiin ei sisälly minkäänlaista, ei myönteistä eikä kielteistä arviota parlamentin kyseisenä ajanjaksona noudattamasta käytännöstä eikä myöskään mitään määräystä, jonka tarkoituksena olisi estää täysistuntojen pitäminen vastaisuudessa muualla kuin Strasbourgissa.

34 Jäsenvaltioiden hallitusten päätösten soveltamisalan määrittämiseksi on aiheellista lisäksi tähdentää erityisesti ETY:n perustamissopimuksen 5 artiklaan pohjautuvaa periaatetta, jonka mukaan jäsenvaltioilla ja yhteisön toimielimillä on keskinäiset velvollisuudet lojaaliin yhteistyöhön. Parlamentin työskentelyedellytysten kannalta tällä periaatteella on erityisen suuri merkitys tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden hallitukset eivät ole vielä täyttäneet toimielinten kotipaikan vahvistamista koskevaa velvoitettaan eivätkä edes määränneet parlamentille yhtenäistä väliaikaista toimipaikkaa.

35 Edellä mainitussa 10.2.1983 antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että samalla, kun parlamentin velvollisuutena on kyseisen periaatteen perusteella ottaa sisäisen organisaationsa järjestämistä koskevaa toimivaltaansa käyttäessään huomioon jäsenvaltioiden hallitusten toimivalta toimielinten kotipaikan vahvistamisessa sekä näiden tällä välin väliaikaisesti

tekemät päätökset, myös jäsenvaltioilla on saman periaatteen perusteella velvollisuus ottaa kyseisiä päätöksiä tehdessään huomioon parlamentin mainittu toimivalta ja valvoa, etteivät tällaiset päätökset ole esteenä parlamentin moitteettomalle toiminnalle.

36 Näiden näkökohtien perusteella on pääteltävä, että jäsenvaltioiden hallitusten päätöksillä parlamenttia ei estetä käyttämästä sisäisen organisaationsa järjestämistä koskevaa toimivaltaansa ja päättämästä sen mukaisesti täysistuntojakson pitämisestä muualla kuin Strasbourgissa, jos tällainen päätös tehdään edelleenkin poikkeuksellisena siten, että siinä otetaan huomioon mainitun kaupungin asema tavanomaisena istuntopaikkana, ja jos päätökselle on parlamentin moitteettomaan toimintaan liittyvät objektiiviset perusteet.

37 Riidanalaista päätöslauselmaa on arvioitava nimenomaan edellä esitettyjen näkökohtien ja päätelmän perusteella.

38 Kyseisen päätöslauselman 1 kohdan mukaan parlamentti "on päättänyt rakennuttaa talon – – joka vastaa edellä mainittuja tarpeita". Johdanto-osan D kohdassa yhtenä kyseisistä tarpeista mainitaan "erityisen tai ylimääräisen täysistuntojakson järjestäminen siellä sellaisen viikon aikana, jona huomattava osa valiokuntien tai puolueryhmien kokouksista pidetään". Yksinomaan tätä rakennuksen käyttötarkoitusta Ranskan hallitus pitää jäsenvaltioiden hallitusten tekemien päätösten vastaisena ja parlamentin toimivallan ylittävänä.

39 Asian suullisessa käsittelyssä parlamentin asiamies on perustellut mainittua tarvetta sillä, että erityisesti talousarviomenettelyn yhteydessä ja noudatettaessa ETY:n perustamissopimuksen 149 artiklan 2 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan yhtenäisasiakirjalla, määrättyä neuvoston ja parlamentin yhteistyömenettelyä on välttämätöntä voida järjestää lyhyessä määräajassa lyhytkestoisia istuntojaksoja. Jos kyseiset lyhytkestoiset istuntojaksot joudutaan pitämään sellaisen viikon aikana, joka on parlamentin vahvistaman aikataulun mukaan varattu valiokuntien tai puolueryhmien kokouksille, jotka tavanomaisesti pidetään Brysselissä, parlamentti ei pidä kovin järkevänä vaatia niitä jäseniään, jotka ovat Brysselissä osallistuakseen kyseisiin kokouksiin, siirtymään Strasbourgiin lyhytkestoista täysistuntojaksoa varten, vaikka Strasbourgin istuntosalin otaksuttaisiin olevan käytettävissä kyseisen viikon aikana.

40 On aiheellista todeta ensiksikin, että jo päätöslauselman sanamuodossa olevassa ilmaisussa "erityinen tai ylimääräinen täysistuntojakso" korostuu suunnitellun käyttötarkoituksen poikkeuksellisuus, ja toisaalta, että päätöslau-

selmassa mainittu tarve, sellaisena kuin parlamentti on sen asian suullisessa käsittelyssä täsmentänyt, on parlamentin moitteettomaan toimintaan liittyvä objektiivinen peruste. Tosiasiallisesti kyseisen tarpeen synnyttävät ne esteet, joita jäsenvaltioiden tehtäväksi perustamissopimusten nojalla kuuluvan toimielinten kotipaikkaa koskevan päätöksen puuttuminen kyseiselle toiminnalle asettaa. Näin ollen suunnitellun käyttötarkoituksen voidaan katsoa pitäytyvän parlamentin sisäisen organisaationsa sääntelyä koskevan toimivallan edellä määritetyissä rajoissa.

41 Näin ollen on pääteltävä, että riidanalaisessa päätöslauselmassa, siltä osin kuin siinä ilmaistaan halu järjestää erityisiä tai ylimääräisiä täysistuntojaksoja Brysselissä niinä viikkoina, joina huomattava osa parlamentin valiokuntien tai puolueryhmien kokouksista pidetään, ei ylitetä niitä toimenpidevaltuuksia, jotka parlamentilla on työnsä järjestämiseksi, ettei siinä rikota yhteisön toimielinten väliaikaisista toimipaikoista tehtyjä jäsenvaltioiden hallitusten päätöksiä ja ettei parlamentti siinä myöskään kajoa jäsenvaltioille tältä osin kuuluvaan toimivaltaan.

42 Näin ollen Ranskan hallituksen toinen peruste ja siten kanne kokonaisuudessaan on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

43 Tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska kantaja on hävinnyt asian, kantaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Asiassa 51/86 nostettu kanne jätetään tutkimatta.

2) **Asiassa 358/85 nostettu kanne hylätään perusteettomana.**

3) **Ranskan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Mackenzie Stuart Bosco Due Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias Koopmans Everling Bahlmann

Galmot Kakouris Joliet O'Higgins Schockweiler

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä syyskuuta 1988.

J.-G. Giraud
kirjaaja

A. J. Mackenzie Stuart
presidentti